

in opominjati, to ni zabava, to je trpljenje, trudapolno in duhomorno delo.

Zanjke b'le nastavljene
ptičke so se vjele . . .

Ah, da, vjele ste se, družčine ni nobene, ker je preveč dela, nego da bi je mogle iskati. Kadar imate ve čas, nimajo časa drugi. Tega nimate, česar si željno želi vaše srce. Obup in trpljenje vam polagoma sede na srce. Kmalu čutite z nami naše gorje. Trpljenja dosti, vedno v šoli in doma, vso zimo ter leto in dan vedno naprej samo delo in trpljenje, plača pa komaj zadostuje pri vsi varčnosti za hrano in toliko drago, vedno novo in moderno obleko. Naveličale ste se, radi vam verjamemo, poslavljate se od nas z veselim obrazom, dobile ste vendar to, česar je pozelelo vaše srce. Bog vam daj srečo v novem zakonskem stanu! Žal, da niso vse tako srečne, mnogo jih je še ostalo, te pijejo z nami nadalje kupo trpljenja.

Mladosti cvetje gineva polagoma s cvetočega obraza, bridki občutki ranijo srce, ker se niso izpolnile od prirode namenjene želje: hitro, hitro mine čas, ah, ne bo ga več pri nas! Tej srčni rani se pridruži še mnogo drugih križev in težav, zaradi napora in truda hira telo, pride bolezen, in mnogi izmed njih leže prerano v hladni grob. (Konec.)

Društveni vestnik.

Kranjsko.

„Društvo v pomoč učiteljem, njihovim vdovam in sirotam na Kranjskem“ je sklicalo svoj letošnji občni zbor na 10. septembra 1903., ki pa zaradi slabe udeležbe ni bil sklepčen. Društvena opravila bo opravljal do prihodnjega občnega zbora dosednji odbor.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za celjski in laški okraj je zborovalo dne 6. rožnika t. l. v celjski okoliški šoli ob izredno mnogoštevilni udeležbi; kot gosta sta bila navzoča gg. Serajnik Beno iz Konjic in Bukovič iz Polenšaka. Društvu se je prijavil kot nov član g. Sivka iz St. Jurja ob j. ž. Po običajnem pozdravu gosp. predsednika je bil prečitan in odobren zapisnik zadnjega zborovanja. Na tem zborovanju smo imeli prvikrat priliko slišati sad novoustanovljenega mešanega pevskega zbora. Zapela se je z velikim uspehom in veliko preciznostjo pesem „Colničku“. Nadalje se je razpravljalo o peticiji za popravilo osnutka novega disciplinarnega zakona za Štajersko, ki jo je poslalo „Učiteljsko društvo za severovzhodni Štajer“ s kritičnimi opazkami. Društveniki izrazijo veselje in priznanje ter se sklone omenjenemu društvu izreči pisмено zahvalo. (Se je storilo po tajniku.) Za zvezino zborovanje v Lipnici dne 15. kimovca t. l. se volijo delegatom tovariši: Exel, Kveder, Logar. Dopis gornjegrajskega učiteljskega društva glede novega obrazca zapisnika šolskih zamud se vzame na znanje s pristavkom, naj se nam pošlje obrazec v pretres in ogled, in ako je v resnici praktičnejši, potem naj se uvede. O zborovanju „Zaveze“ sta poročala gg. Černež in Gradišnik, prvi o delegacijskem govoru, drugi pa o neoficijalnem delu. Prihodnje zborovanje bo 2. novemb. t. l.

Kozjansko učiteljsko društvo je zborovalo dne 7. junija in 1. septembra. Prvo zborovanje. Pristopila je društvu Emilija Kren iz Olimja. O zborovanju „Zaveze“ v Brežicah je poročal tovariš Hohnjec. Nadalje so se obravnavali stavki letošnje uradne konference. Zaradi poročevalske bolezni je izostal referat „Kako naj zbujata ljudska šola v otrokih čut za lepo in plemenito“. Tudi razprava drugega stavka o Jungjevi in biološki metodi je izostala. O čebelarstvu pa je podaval praktičen čebelar tovariš Hočevnar. Ker se po želji deželnega odbora stavijo pri šolah čebelnjaki in kakor se

kaže, se učiteljstvo z veseljem poprijema čebeloreje, zato so taka podavanja jako primerna. Veliko bi primernejše pa še bilo, ko bi deželni odbor ne želel samo napravljati čebelnjakov, ampak tudi malo v žep posegel in s subvencijami omogočeval učiteljstvu udeleževati se čebelarških tečajev. — „Učiteljsko društvo za severovzhodni Štajer“ je poslalo en izvod popravljenega disciplinarnega zakona, s prošnjo, istega poslati ka kemu deželnemu poslancu ali na deželni zbor. Tovariš Jelovšek je bil proti temu, da se to odpošlje in kakor se je pozneje pokazalo, je govoril tudi prav, ker v ta namen imamo „Bund“, da v skupnih zadevah enotno postopamo, ne pa da bi vsako društvo delalo politiko na svojo roko. — Delegatom za zborovanje „Lehrerbunda“ sta bila izvoljena tov. Grmovšek in A. Potočnik. — Predsednik pozivlja navzoče, naj polnoštevilno pristopijo k „Slov. Šolski Matici“.

Drugo zborovanje. Kot gosta sta bila navzoča visokošolec g. Jug in gospodična Moric; društvu je nanovo pristopil tov. Čuček iz Pečice. Ker je tov. Šket na glasu izvrstnega sestavljalca šolske kronike, zato se je naprosil, da nam pri tem zborovanju prečita kako letno poročilo. To je tudi storil.

Predsednik Šetinc in tov. Böheim pa sta mnenja, da se naj kronika ne sestavlja po določenih odstavkih ampak po vrsti, kakor se je kaj vršilo, kar že beseda kronika označuje. Kar se je vršilo dalje časa, vse leto, ali ni bilo omejeno na kak datum, se omenja proti koncu; tako se izogne vsaki šablono. Pravilnejše je gotovo to, a preglednejše je ono. Tov. Pulko poroča o najnovejših zahtevah spisnega pouka. Kot glaven nedostatek navaja prepičlo gojenje samodelavnosti in samostojnosti. Temu se odpomore, ako se učenci navajajo zapisovati to, kar so sami videli, doživeli, spoznali. N. pr. moje opravilo včeraj po šoli, procesija o Telovem, sejem, prvi sneg, Vernih duš dan, božični večer, zimsko veselje itd., kakor tudi lepo oblikovani, v celoto združeni stavki, ki se dobe pri obravnavi kakega predmeta. Poročevalec omenja tudi, da so vaje v napisovanju namesto prepisovanja najboljše predvoje za spise in obenem kot vaje v pravopisu. Take vaje naj se vrše vsak dan. Ker pa ni mogoče, da bi spise samo dovedlo učenca do žive zavesti materinega jezika, zato se naj vedno in povsod goje govorne vaje. Končno omenja tudi snov za spisni pouk, razdeljeno po šolskih letih, in popravljanje. — Tovariš Jelovšek vpraša, ali je dovoljeno, da se kak učenec samovoljno preseli iz ene šole v drugo, ker mu nekaj ne vgaia. Da je to nedopustno, določa že zakon; ako pa je želja po premeščanju utemeljena, naj se starši obrnejo na okrajni šolski svet.

Iz Ljutomera. V četrtek, dne 3. t. m., je imelo učiteljsko društvo za ljutomerski okraj v Cezanjevcih svoje mesečno zborovanje. Udeležba je bila prav povoljna. Po običajnem pozdravu omeni predsednik okrožnice, ki se je poslala na vse učiteljstvo tega okraja zaradi slabega društvenega zanimanja ter prosi odpuščanja, ako se je kateri izmed tovarišev ali tovarišice čutil žaljenega. Zatem prečita opazke nekega tovariša, ki trdi, da je v bilo društvu nekdanj več kolegialnosti, da žele društveniki od zborovanj duševne hrane in zabave ter da je nezaupnost kriva neuspešnemu delovanju v društvu. Društveni sklepi naj ostanejo v društvu ter se naj ne nosijo med lajike; načela društvu določa skupnost društvenikov ne pa posamezni člani.

Cvajte predlaga, naj se na učiteljstvo poslana okrožnica odmakne, ter da se naj vrše društvena zborovanja redkeje, posebno v zimskem času, ker je vsako zborovanje v zvezi s precejšnjimi troški. (Se sprejme).

Vanda poda paralelo o dekliški in deški vzgoji. Podavatelj je mnenja, da sedanja šola preveč generalizuje; je opustitev te stare navade ter za preosnovo šolskega pouka in šole, pri kateri na se ozira naj razne okoliščine in življenske potrebe. Govori se za ločitev spolov v šoli, ker dečki imajo druge, deklice zopet druge življenske potrebe. Dokler se ta preosnova ne izvrši, je treba pri pouku v posameznih predmetih gledati na to, da dobi vsak spol, česar bo najbolj potreboval. Dečke poučuj učitelj, a deklice učiteljica. Podavatelj poda snov iz vseh predmetov, katera se naj obravnava pri deklicah, katera pri dečkih.

Nekaterniki se izrazijo proti ločitvi dečkov in deklic v šoli. Ravno s tem, da se poučujejo oboji skupno, se opili dečkom njih sirovost, a deklice ne postanejo preveč rahločutne. Saj pa se tudi pri domači vzgoji ne loči dečkov od deklic, temveč treba je navajati oboje na skupno delovanje. Mnogokrat morajo žene opravljati posle mož, zato jih je treba že v šoli pripravljati na boj za obstanek.

Schneider je za ustanovitev nadaljevalnih tečajev, v katerih šele bi bili učenci spolno ločeni ter poudarja, da se pri nas še vedno premalo upošteva narodna vzgoja.

Pušenjak govori za ustanovitev kmetijskih šol ter priporoča ravno Ljutomer kot zato najprimernejši kraj.

Cvahlte izrazi željo, da pomagajo na počitnice prišedši profesorji pri vzgoji naroda.

Iz vprašalne skrinjice je sledeče vprašanje rešiti: Kaj naj storimo napram dejstvu, da se vse delovanje in ves trud učiteljstva plačuje s preziranjem in zaničevanjem?

Ker se je treba o tem temeljito pogovoriti, se sklene o tem razpravljati pri prihodnjem zborovanju.*)

Tomažič predlaga, da z ozirom na letošnje volitve v okrajni zastop društvo stori korake, da so nastavijo kandidatom tudi učitelji. Sklene se obrniti do merodajnih oseb, naj iste store svojo dolžnost ter pokažejo učiteljstvu svojo naklonjenost.**)

Zacherl prosi kot poverjenik „Šolske Matice“, da mu izroče denar tisti, ki so se dali vpisati; pri tem tudi opomni, da je neki nadučitelj odstvetoval krajnemu šol. svetu pristop k „Matici“ z opazko, da so itak vsi učitelji naročeni nanjo. Isti predlaga tudi, naj se vendar kaj stori, da se prihodnje leto naroči Freudenfeldu spominska plošča.

Po zborovanju se je udeležilo vse učiteljstvo skupnega obeda pri Murkoviču.

Književnost in umetnost.

„Popotnik“ ima v 9. številki to-le vsebino: 1. Fr. Hubad: Kranjski pristaši formalnih stopenj in njih kritik. — 2. Dr. Fr. Ilešič: V oceno Slomškovega delovanja. — 3. Ivan Ivanovič: Šolstvo v tujini. — 4. Ivan Šega: Pedagoški utrinki. — 5. Književno poročilo. — 6. Razgled. Listek. — Pedagoški paberki.

Ročni zapisnik z imenikom ljudskih šol in učiteljskega osebja na Kranjskem, Južnem Štajerskem in Primorskem in z osebnim staležem kranjskega ljudsko šolskega učiteljstva za šolsko leto 1903—1904. X. letnik. Sestavljen Stefan Primožič, vodja kranjskega ustanovnega zavoda za gluhoneme v Ljubljani. Cena: za 75 učencev kron 1.40, za 100 učencev kron 1.50, za 125 učencev kron 1.60, za 150 učencev K 1.70 i. t. d. Naročnikom šolskih tiskovin 40 vin. ceneje. V Postojni. Tiskal in založil R. Seber. 1903. — Ta praktično sestavljeni ročni zapisnik, ki dela vso čast sestavitelju in založniku, svojim tovarišem in tovaršicam kar najtopleje priporočamo. Služil jim bo izborno kot katalog in kot koledar. Cena mu je tako nizka, da si ga vsak lahko omisli.

Vestnik.

Za Učiteljski konvikt. Gospa Vilma Gangl v Metliki 20 K, nabrala v veseli družbi. — Gospa Vilma Gangl v Metliki 8 K, nabrala od vrlih rodoljubov. — Skupaj 28 K.

Osebnosti na Kranjskem. Na ljudski šoli v Branskem-Kalu je nastavljen kot suplent Gustav Stupar, na Hrvaškem Brodu pa Ivan Blagajne. Izprašani kandidatini Terezina Lavrenčičeva in Marija Staretova sta začasno nastavljeni na petrazrednici v Loškem Potoku. Vsa ta mesta so se morala provizorično oddati, ker ni bilo nobenega drugega prosilca. Namesto okrajnim nadzornikom imenovanega nadučitelja Jožefa Turka je imenovan začasnim voditeljem šole v Dolenjem Logatcu učitelj Alojzij Pin. Na isti šoli je na-

stavljena provizorično učiteljica Marija Palmejeva. Namesto nadzornikom imenovanega nadučitelja Kalingerja iz Toplice je imenovan voditeljem tamošnje trirazrednice učitelj Davorin Matko. Absolvirani učiteljski kandidat Josip Pogačnik iz Ljubnega je imenovan začasnim učiteljem na trirazredni ljudski šoli na Raki.

Iz redne seje šolskega sveta kranjskega. Nadučiteljem so imenovani učitelji: Matevž Jug iz Cola za šolo v Oblaku; Lovro Perko iz Zgornjega Logateca za šolo v Poljanah v kranjskem okraju; Ivan Pirnat iz Dobropolj za šolo v Banjaloki; Fran Stefančič iz Ribnice za Velike Lašče; Fran Stojec z Vrhniko za tamošnjo šolo in Fran Šetina iz Črnomlja tudi za tamošnjo šolo. — Definitivnim učiteljem, oziroma učiteljicami so imenovani: Fran Kette za Ribnico; Leopold Morela za Metliko; Ivan Vozelj za Trebnje; Leopoldina Bukowiz za Koprivnik; Ana Fabjan za Dragatuš; Marija Janša za Dovje; Rosa Jelenc za Sv. Peter na Krasu; Gabrijela Jereb za Čermošnice; Julija Jonke za deško šolo v Kočevju; Amalija Oblak za Trebelno; Albina Praprotnik za Črnomelj; Ivana Prešern za Slavino; Marija Tome za sv. Križ. — Premošeni so nadučitelji: Viljem Gebauer iz Šmarjete v Šmihel pri Novem mestu; Karol Javoršek iz Košane kot učitelj na nemško mestno deško šolo v Ljubljani; Mihael Kabaj iz Hotederšice v Begunje pri Cirknici; Srečko Nagu iz Vač v Orehovicah v novomeškem okraju; Jakob Pretnar iz Radeč kot učitelj na I. mestno deško ljudsko šolo v Ljubljani in Anton Sonc iz Preske v Železniku; — učitelji: Ivan Žen iz Starega trga pri Črnomlju v Sotesko in Mihael Poklukar iz Hotiča k sv. Jakobu ob Savi; — učiteljice: Marija Benedek iz Rovt na Planini pri Logatcu; Ljudmila Bukovic iz Postojne v Ubelsko; Ivana Nagu iz Vač v Orehovicah in Albina Šark iz Novega mesta na slovensko mestno deklško šolo v Ljubljani. — Stalno sta bila vpokojena nadučitelja: Josip Maier na III. mestni deški šoli v Ljubljani in Valentin Pin v Predoslju. — Učitelj veronauka na II. državni gimnaziji v Ljubljani dr. Gregor Pečjak in pravi gimnazijski učitelj v Kranju dr. Josip Debevc sta imenovana profesorjema. — V tej seji se je nadalje sklepalo o dopolnjenju več učnih mest na ljubljanskem učiteljskem, o prošnji za pol-dnevni pouk v Dragatušu, o obisku šolskih maš po učencih v Ljubljani, o slabem vremenu, o učenem času na ponavljalni šoli v St. Vidu nad Ljubljano, o ekskurendnem pouku v Podkrajju, o šolskih zamudah v Kočevju in o prošnji prebivalcev v Oklu za vsolanje v šolo pri sv. Trojici. Omeni se še, da je deželni šolski svet dovolil, da smejo Uršulinke otvoriti svojo zasebno šolo v Mekinah pri Kamniku.

Važna razsodba za učiteljstvo ljudskih šol. Dosedaj se je tolmačil § 40. drž. ljudskošolskega zakona tako, da izpričevalo usposobljenosti za meščanske šole zastari, ako dotična oseba tri leta ne deluje na kaki javni šoli. V tem slučaju se je od takih učiteljskih oseb zahtevala obnovev usposobne izkušnje, ako so hotele biti iznova stalno nameščene. Najnovejša razsodba naučnega ministra pa pravi, da usposobno izpričevalo učiteljstva sploh ne more izgubiti svoje veljave. Štajerski deželni šolski svet namreč ni hotel neki učiteljici izplačati prvotne plače 1400 K, ker je službovanje pretrgala, temveč ji je dovolil le 849 K remuneracije kot suplentini. Na pritožbo je naučno ministerstvo razsodilo, da se ji mora dati prvotna plača po § 9., odstavek 2. zakona z dne 19. septembra 1899. V utemeljevanju pravi: Odlok c. kr. deželnega šolskega sveta, da je usposobno izpričevalo pritožiteljice izgubilo veljavo, je v § 40. državnega šolskega zakona z dne 14. maja 1869, katere določba se nanaša samo na učiteljske kandidate, ki se potezajo za definitivno službo, neutemeljen. Ta razsodba bo marsikateremu učitelju in učiteljici dobrodošla.

Velikodušen dar. Gospa Josipina Hotschevarjeva je izročila okrajnemu šolskemu svetu v Krškem znesek 60.000 K v svrhu, da se svoječasnno izpopolni meščanska šola v Krškem v štirirazrednico. Plemenita gospa je nadalje še darovala 15.000 K za popravo poslopja meščanske šole in 4000 K za stavbo novega šolskega poslopja v Cerkljah pri Krškem.

*) O tem vprašanju prosimo natančnega poročila!

**) Popolnoma prav in vredno posnemanja!

Uredn.

Uredn.